

แผนเผชิญเหตุแผ่นดินไหว และภัยพิบัติในสถานศึกษา

ปีการศึกษา 2568

โรงเรียนบ้านหนองโค้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ปัจจุบันประเทศไทยและทั่วโลกเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ทั้งในรูปแบบที่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ และแบบที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน หนึ่งในภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน โครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนจิตใจของประชาชนได้อย่างรุนแรงคือ “แผ่นดินไหว” ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยไม่ทันตั้งตัว และหากขาดการเตรียมความพร้อมที่ดี ก็อาจส่งผลกระทบรุนแรงและขยายวงกว้างได้ในระยะเวลาอันสั้น การจัดทำแผนเผชิญเหตุแผ่นดินไหวและภัยพิบัติ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการเตรียมความพร้อม ป้องกัน บรรเทา และรับมือกับเหตุการณ์อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในสถานศึกษา ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีบุคคลหลากหลายวัยและกลุ่มเปราะบางที่ต้องการการดูแลอย่างเป็นพิเศษ เนื้อหาในแผนประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ ข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษา ความรู้เบื้องต้น มาตรการและแนวปฏิบัติ บทบาทของบุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการติดตามและประเมินผล ตลอดจนการฝึกซ้อมสถานการณ์จำลอง (Simulation Drill) การจัดเตรียมอุปกรณ์และเส้นทางอพยพ

โรงเรียนบ้านหนองโค้งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนเผชิญเหตุแผ่นดินไหวและภัยพิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองโค้ง เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อม และรับมือกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น ตลอด ปีการศึกษา ๒๕๖๘

โรงเรียนบ้านหนองโค้ง

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษา	
- ข้อมูลทั่วไป	๑
- ข้อมูลจำนวนนักเรียน	๓
- ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	๔
- ข้อมูลด้านอาคารสถานที่	๔
- แผนผังโรงเรียนบ้านหนองไค้	๕
ส่วนที่ ๒ ความรู้เบื้องต้นที่ควรรู้	
- ความหมายของภัยพิบัติ	๖
- ประเภทของภัยพิบัติ	๖
- ภัยพิบัติ (แผ่นดินไหว)	๘
ส่วนที่ ๓ มาตรการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์	
- การเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยธรรมชาติ	๑๒
- แนวปฏิบัติด้านความปลอดภัย	๑๒
- การฝึกอบรมเตรียมพร้อมรับมือแผ่นดินไหว	๑๓
ส่วนที่ ๓ แนวปฏิบัติเมื่อเผชิญกับสถานการณ์	๑๘
๑. ระหว่างเกิดภัยพิบัติ	๑๘
- วิธีการปฏิบัติเมื่อเผชิญเหตุแผ่นดินไหว ของโรงเรียนบ้านหนองไค้	๒๑
- แผนผังเส้นทางอพยพไปยังจุดรวมพลของโรงเรียนบ้านหนองไค้	๒๒
๒. หลังเกิดภัยพิบัติ	๒๓
ส่วนที่ ๕ บทบาทของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๔
ส่วนที่ ๖ การติดตามและประเมินผล	๒๖
ภาคผนวก	๒๘

ส่วนที่ ๑

ข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษา

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองโค้ง ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๒ ถนนวัฒนธรรมสันกำแพง ตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ ๕๐๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ - ๓๓๙๘๑๒ โทรสาร ๐๕๓-๓๓๙๘๑๒ e-mail : bannongkong@hotmail.com / bannongkong๒๐๑๙@gmail.com website : www.bannongkong.ac.th เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนมีเขตบริการในท้องที่ หมู่ที่ ๑-๒ ตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพงจังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนมีเนื้อที่ ๑๒ ไร่ ๒ งาน ๕๓ ตารางวา

ประวัติโรงเรียนโดยย่อ

โรงเรียนบ้านหนองโค้ง ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๘๑ เป็นโรงเรียนประเภทนายอำเภอจัดตั้ง เดิมอาศัยศาลาบาตรวัดหนองโค้ง เป็นสถานที่เรียน เปิดเรียนตั้งแต่ชั้นเตรียมก่อนประถมศึกษา จนถึงประถมศึกษาปีที่ ๔ รับนักเรียนในเขตบริการในท้องที่ หมู่ที่ ๑-๒ ตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้สถานที่เรียนจากวัดหนองโค้ง มาเรียนในสถานที่ปัจจุบัน เป็นที่ดินจับจองในเนื้อที่ ๘ ไร่ ๑ งาน ๒๐ ตร.ว. ได้สร้างอาคารเรียน แบบ ป.๑ ก. ขนาด ๓ ห้องเรียน ยาว ๒๔ เมตร สิ้นเงินค่าก่อสร้าง ๒,๕๐๐ บาท โดยมีงบประมาณสมทบ ๕๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๐๒ จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น ห้องเรียนไม่เพียงพอ ราษฎรจึงได้บริจาคเงินสร้างอาคารเรียนชั่วคราว ๑ หลัง เป็นอาคารไม้ หลังคามุงด้วยกระเบื้องซีเมนต์ มีขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๒ เมตร พื้น คสล. สิ้นค่าก่อสร้าง ๗,๐๐๐ บาท สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓

พ.ศ. ๒๕๐๙ อาคารเรียนป.๑ ก. ขำรุตจึงได้รื้อถอนสร้างใหม่กว้าง ๘.๕๐ เมตรยาว ๔๕ เมตร ๕ ห้องเรียน

พ.ศ. ๒๕๑๒ ประชาชนในหมู่ที่ ๑ ตำบลต้นเปา ได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงเรียนในหมู่บ้าน จึงได้แยกนักเรียนในท้องที่ ไปเรียน ครูจำนวน ๕ คน

พ.ศ. ๒๕๑๓ โรงเรียนได้รับเงินงบประมาณ ๕,๐๐๐ บาท พร้อมกับเงินทำบุญทอดกฐินคุณหญิงน้อย รุจจิรวงศ์ ได้เงิน ๖๔,๐๐๐ บาท และชาวบ้านบริจาคสมทบอีกจำนวนหนึ่ง สร้างอาคารเรียนแบบ ป.๑ก.๑ หลัง สร้างเสร็จเมื่อ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๑๔ สิ้นค่าก่อสร้าง ๑๔๔,๒๖๕.๗๐ สตางค์ และได้รับอนุญาตเปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗

พ.ศ. ๒๕๑๘ ทางสภาตำบลต้นเปา จัดสรรเงิน ก.ส.ช ให้ต่อเติมอาคารชั่วคราว เป็นเงิน ๘๐,๖๓๒ บาท คุณกตัญญู ปันทะศิลป์ ทำบุญทอดผ้าป่าซื้อที่ดิน ๑ ไร่ ๒ งาน ๙๖ วา เป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท และในปีนั้นทางโรงเรียนได้งบประมาณ ๓๒,๐๐๐ บาท สร้างบ้านพักครู ๑ หลัง

พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้รับงบประมาณ ๓๒๐,๐๐๐ บาท ก่อสร้างอาคารเรียน แบบ สปข. ๐๑๗ ขนาด ๔ ห้องเรียน ๑ หลัง และได้รับงบประมาณสร้างส้วม ๔ ที่นั่ง ๑ หลัง

พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้รับงบประมาณจาก สปข. สร้างอาคารเอนกประสงค์ ๑ หลัง เป็นเงิน ๓๑๙,๙๓๘.๙๐ บาท และสร้างถ้ำน้ำเก็บน้ำฝน วางท่อ สิ้นเงิน ๒๒,๕๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๓๒ได้รับงบประมาณจาก สปข.๑๐๐,๐๐๐ บาท สร้างสนามฟุตบอลกว้าง ๕๕ เมตร ยาว ๘๘ เมตร แบบป. ๑

พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้รับงบประมาณจาก สปช. ก่อสร้างส้วม ๒ที่นั่ง เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท และ ส.ส. สุรพันธ์ ชินวัตร จัดสรรงบประมาณพัฒนาจังหวัด ซื้อเครื่องดริยางค์ เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๓๖ ทางโรงเรียนได้รับอนุมัติให้เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดทำการสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้รับงบประมาณ ๑,๓๐๐,๐๐๐ บาท จาก สปช. สร้างอาคารเรียนแบบ สปช. ๑๐๕/๒๙๑ หลัง ๔ ห้องเรียน

พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้รับงบประมาณ ๒,๕๙๙,๐๐๐ บาท จาก สปป.ชม.เขต ๑ สร้างอาคารเรียน แบบ สปช ๑๐๕/๒๙ ๒ ชั้น ๔ ห้องเรียน ได้ถูกล้าง

พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้รับงบประมาณ ๑,๕๙๙,๐๐๐ บาท จาก อบจ.เชียงใหม่ สร้างห้องสมุดโรงเรียนโรงเรียนบ้านหนองโค้ง เป็นโรงเรียนปฏิบัติการศึกษา มีห้องปฏิบัติการ คือ

๑. อาคารปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ งบประมาณจากการบริจาคโดยคุณแม่สมศรี วังทองคำ
๒. ห้องคอมพิวเตอร์ คอมฯ ๑๕ เครื่อง บริจาคโดย คุณแม่สมศรี วังทองคำ, ชมรมผู้ปกครอง
๓. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ๒ สปป.ชม. เขต ๑ (SP๒)
๔. ห้องปฏิบัติการทางภาษา งบประมาณ จาก สปช.
๕. ห้องปฏิบัติงานคหกรรม งานประดิษฐ์ งานเลือก งานเลือกเสรีและห้องสมุด ใช้ห้องในอาคารเรียน
๖. ห้องสหกรณ์ ห้องประชาสัมพันธ์ ห้องเก็บเครื่องดนตรี และห้องพยาบาล ใช้ห้องในอาคารเรียน

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ได้รับงบประมาณ ๑๕,๔๔๐,๐๐๐ บาท จาก สปป.ชม.เขต ๑ สร้างอาคารเรียน แบบ ๒๑๒ ล./๕๗-ข (ในเขตแผ่นดินไหว) ๒ ชั้น ๑๒ ห้องเรียน ได้ถูกล้าง จำนวน ๑ หลัง

พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ ได้รับงบประมาณ ๑๔,๒๓๐,๐๐๐ บาท จาก สปป.ชม.เขต ๑ สร้างอาคารเรียน แบบ ๒๑๒ ล./๕๗-ข (ในเขตแผ่นดินไหว) ๒ ชั้น ๑๒ ห้องเรียน ได้ถูกล้าง จำนวน ๑ หลัง

มีขนาดพื้นที่ ๑๒ ไร่ ๒ งาน ๘๓ ตารางวา ใช้เป็นพื้นที่จัดการเรียนการสอนทั้งหมด

๒. ข้อมูลจำนวนนักเรียน (ตามข้อมูล ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๘)

ระดับชั้นเรียน	จำนวนห้อง	เพศ		รวม
		ชาย	หญิง	
อ.๒	๑	๑๕	๘	๒๓
อ.๓/๑	๑	๘	๑๕	๒๓
รวม	๒	๒๓	๒๓	๔๖
ป.๑/๑	๑	๑๓	๒๐	๓๓
ป.๑/๒	๑	๑๑	๑๔	๒๕
ป.๒/๑	๑	๒๑	๑๔	๓๕
ป.๒/๒	๑	๑๗	๑๘	๓๕
ป.๓/๑	๑	๑๙	๑๐	๒๙
ป.๓/๒	๑	๑๙	๑๑	๓๐
ป.๔/๑	๑	๑๓	๑๗	๓๐
ป.๔/๒	๑	๑๒	๑๗	๒๙
ป.๕/๑	๑	๑๕	๑๘	๓๓
ป.๕/๒	๑	๑๓	๑๙	๓๒
ป.๖/๑	๑	๒๐	๑๐	๓๐
ป.๖/๒	๑	๒๐	๑๐	๓๐
รวม	๑๒	๑๙๓	๑๗๘	๓๗๑
ม.๑/๑	๑	๒๔	๑๖	๔๐
ม.๑/๒	๑	๒๓	๑๖	๓๙
ม.๒/๑	๑	๒๐	๑๒	๓๒
ม.๒/๒	๑	๑๙	๑๓	๓๒
ม.๓/๑	๑	๑๖	๘	๒๔
ม.๓/๒	๑	๑๖	๘	๒๔
รวม	๖	๑๑๘	๗๓	๑๙๑
รวมทั้งหมด	๒๐	๓๓๔	๒๗๔	๖๐๘

๓. ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม
ผู้บริหารสถานศึกษา	๒	-	๒
ข้าราชการครูอันดับ คศ.๓	๒	๑๐	๑๒
ข้าราชการครูอันดับ คศ.๒	๔	๔	๘
ข้าราชการครูอันดับ คศ.๑	๒	๓	๕
ข้าราชการครูอันดับ ครูผู้ช่วย	๑	๑	๒
ครูอัตราจ้าง	๒	๒	๔
พี่เลี้ยงเด็กปฐมวัย	-	๒	๒
นักการภารโรง	๑	-	๑
แม่บ้าน	-	๑	๑
รวมทั้งหมด	๑๔	๒๓	๓๗

๔. ข้อมูลด้านอาคารสถานที่

๑. เนื้อที่ ๑๒ ไร่ ๒ งาน ๘๓.๑ ตารางวา
๒. พื้นที่ปลูกสร้างอาคาร ๖ ไร่/ตารางวา
๓. พื้นที่สนาม/นันทนาการ ๖ ไร่ ๒ งาน ๘๓ ตารางวา
๔. จำนวนอาคารเรียนถาวร รวม ๕ หลัง
๕. จำนวนอาคารประกอบ รวม ๓ หลัง
๖. จำนวนสนามกีฬา ๕ สนาม คือ สนามฟุตบอล ,สนามบาสเกตบอล ,สนามวอลเลย์บอล ,สนามตะกร้อ, สนามเปตอง
๗. จำนวนห้องเรียน ทั้งหมด ๒๐ ห้อง
๘. จำนวนห้องพิเศษ
 - ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ ๑ ห้อง เฉลี่ย ห้องละ ๑๒๖ ตารางเมตร
 - ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ๑ ห้อง เฉลี่ย ห้องละ ๑๒๖ ตารางเมตร
 - ห้องนาฏศิลป์ ๑ ห้อง เฉลี่ยห้องละ ๑๒๖ ตารางเมตร
 - ห้องปฏิบัติงานคหกรรม ๑ ห้อง เฉลี่ย ห้องละ ๗๒ ตารางเมตร
 - ห้องดนตรีไทย ๑ ห้อง เฉลี่ย ห้องละ ๕๔ ตารางเมตร
 - ห้องดนตรีสากล ๑ ห้อง เฉลี่ย ห้องละ ๑๒๐ ตารางเมตร

๕. แผนผังโรงเรียนบ้านหนองไค้

ส่วนที่ ๒

ความรู้เบื้องต้นที่ควรรู้

ความหมายของภัยพิบัติ

ราชบัณฑิตยสภา (๒๕๕๔) กล่าวว่า ภัยพิบัติ หมายถึง อันตรายที่นำไปสู่หายนะ หรือหายนะที่เป็นอันตราย มีทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติและเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว พายุไซโคลน ภูเขาไฟระเบิด เป็นภัยธรรมชาติที่ทำให้เกิดภัยพิบัติ เครื่องบินตก เรือจม รถไฟตกราง สงคราม เป็นภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

ฉัตรชัย พรหมเลิศ (๒๕๕๓) กล่าวว่า ภัยพิบัติ หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่เป็นปกติของสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบรุนแรงต่อการดำรงชีวิตของประชาชน สร้างความเสียหายเป็นวงกว้างต่อประชาชน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์เป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้น ภัยพิบัติอาจเกิดขึ้นได้โดยเฉียบพลัน เกิดขึ้นฉุกเฉินมีผลกระทบในระยะสั้น หรือเกิดสะสมมาเป็นเวลานานแล้วจึงมีผลกระทบต่อเนื่องยาวนานก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับรูปแบบและลักษณะของความผิดปกติที่เกิดขึ้น และประเภทของภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๒๕๕๑) กล่าวว่า ภัยพิบัติ หมายถึง เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อม หรือเศรษฐกิจของมนุษย์อย่างรุนแรง โดยเกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือในบางกรณีอาจเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป แบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เช่น ภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม แผ่นดินไหว พายุ และภัยที่เกิดจากมนุษย์ ได้แก่ อุบัติเหตุร้ายแรง มลพิษ และสงคราม เป็นต้น

พระราชบัญญัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ (๒๕๕๐) กล่าวว่า ภัยพิบัติ หมายความว่า สาธารณภัยที่เกิดจากธรรมชาติ หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม

จากความหมายของภัยพิบัติกล่าวมาสรุปได้ว่า ภัยพิบัติ หมายถึง เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เป็นอันตรายและก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยลักษณะการเกิดภัยพิบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติและภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ประกอบด้วย แผ่นดินไหว สึนามิ ดินถล่ม อุทกภัย ไฟป่า วาตภัย หมอกควัน และภัยแล้ง

ประเภทของภัยพิบัติ

โดยลักษณะการเกิดภัยพิบัติ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติและภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

๑. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ (Natural Disasters) เป็นภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จำแนกเป็น

๑.๑ ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล หรือจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ได้แก่

- วาตภัย เป็นภัยที่เกิดจากความเร็วของลม เช่น พายุไต้ฝุ่น พายุโซนร้อน พายุฤดูร้อน พายุฝนฟ้าคะนอง เป็นต้น
- อุทกภัย เป็นภัยที่เกิดจากฝนตกหนัก เช่น น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมในฤดูฝน คลื่นจากพายุซัดฝั่ง

- ภัยแล้ง เนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ทำให้เกิดความเสียหายต่อพืชพันธุ์ทางการเกษตร เกิดความขาดแคลนอาหารและน้ำ การที่ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การขาดแคลนน้ำจึงส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จากสภาพอากาศในปัจจุบัน

ส่งผลให้ในพื้นที่ตอนบนของประเทศไทยมีปริมาณฝนตกน้อยลง และปริมาณน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำมีปริมาณไม่เพียงพอสำหรับประชาชนในการใช้อุปโภคบริโภคและการทำเกษตรกรรม

๑.๒ ภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของพื้นผิวโลก ได้แก่

- แผ่นดินเลื่อนหรือแผ่นดินถล่ม เป็นการเปลี่ยนแปลงของพื้นดินทำให้เกิดการไถและการสั่นสะเทือน หรือเมื่อมีฝนตกหนักบริเวณเทือกเขาที่มีพื้นดินขาดต้นไม้หรือพืชคลุมดินที่ไม่มีการยึดเหนี่ยวของพื้นผิวดิน อาจทำให้พื้นผิวดินพังทลายลงมาทับบ้านเรือนตามบริเวณเชิงเขา

- แผ่นดินไหว เป็นการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีการสั่นสะเทือนเป็นคลื่นติดต่อกันจากจุดศูนย์กลางออกไปทุกทิศทาง ทำให้บ้านเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างพังทลาย หากเกิดแผ่นดินไหวรุนแรงใต้พื้นทะเลอาจทำให้เกิดสึนามิ (Tsunami) ซัดเข้าชายฝั่งได้

๑.๓ ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามลักษณะสภาพของภูมิประเทศ ได้แก่

- อุทกภัย เป็นภัยที่เกิดจากน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ที่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล มักจะมีน้ำท่วมเป็นประจำและในบริเวณที่ลุ่ม

- ดินถล่ม หินถล่ม เป็นการถล่มหลายของก้อนหิน ดินหรือโคลน เมื่อชุ่มน้ำฝนมีน้ำหนักมาก อาจเลื่อนไหลลงมาทับบ้านเรือนและผู้คนบริเวณเชิงเขา

๑.๔ ภัยพิบัติที่เกิดจากเชื้อโรคและภัยพิบัติที่เกิดจากสัตว์และแมลง ได้แก่

- การระบาดของโรค เช่น อหิวาตกโรค ไข้สมองอักเสบ โรคเอดส์ เมื่อมีแหล่งแพร่เชื้อหรือมีภูมิคุ้มกันต่ำ

- ภัยจากสัตว์หรือแมลง เช่น หนูนา หรือด้กแตนที่มีจำนวนมาก ทำให้เกิดความเสียหายแก่พืชไร่ อาจเกิดการขาดแคลนและอดอยาก

๒. ภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (Manmade Disaster) เนื่องจากสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์เพื่อความสุขสบาย หรือเพื่อการสงคราม จำแนกเป็น

๒.๑ ภัยจากอุบัติเหตุทางคมนาคม ได้แก่

- ทางบก เช่น รถชนกัน รถพลิกคว่ำ รถตกเหว รถไฟตกราง
- ทางน้ำ เช่น เรือจม หรือเรือชนกัน
- ทางอากาศ เช่น เครื่องบินตก เครื่องบินชนกัน เครื่องบินระเบิด

๒.๒ ภัยจากการก่อสร้าง เช่น การก่อสร้างที่ไม่คำนึงถึงความปลอดภัย การพังทลายของอาคารที่ก่อสร้างผิดแบบ ผิดเทศบัญญัติ มีการต่อเติมอาคารจนฐานรากไม่สามารถรับน้ำหนักได้

๒.๓ ภัยจากการประกอบอุตสาหกรรม เช่น การระเบิดของท่อก๊าซหรือท่อแก๊สภายในโรงงาน หม้อไอน้ำระเบิด สารเคมีลุกไหม้เกิดควันที่เป็นพิษ ปฏิกริยาปรมาณู การรั่วไหลของสารกัมมันตรังสี ภัยจากขยะเคมีรังสีที่ไม่มีสัญลักษณ์

๒.๔ ภัยจากการขัดแย้งทางลัทธิหรือการก่ออาชญากรรมในที่สาธารณะ เช่น การวางระเบิดในสถานที่ชุมนุม ในสถานที่ราชการ และภัยจากอาชญากรข้ามชาติ

๒.๕ ภัยที่เกิดจากจลาจล เป็นภัยที่เกิดจากการที่ชุมชนมีการขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ทำให้เกิดการยกพวกปะทะกัน หรือเผาอาคาร บ้านเรือน สถานที่ราชการ

๒.๖ ภัยจากการปะทะด้วยกำลังอาวุธ เช่น การก่อการร้าย สงครามกองโจร สงครามเต็มรูปแบบ เช่น สงครามโลกครั้งที่ ๑ และ ๒ สงครามในตะวันออกกลาง อาวุธชีวเคมี รังสี สารพิษและเชื้อโรค

ภัยพิบัติบางอย่างอาจเกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือเกิดจากธรรมชาติ หรือทั้งธรรมชาติและมนุษย์มีส่วนร่วมทำให้เกิดภัยรุนแรงขึ้น

ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ด้วยประเทศไทยมีภูมิประเทศที่หลากหลาย ทั้งภูเขา ที่ราบ และชายฝั่งทะเล ซึ่งแม้จะเป็นจุดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยว แต่ก็ทำให้มีความเสี่ยงต่อภัยพิบัติหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ดินถล่ม หรือภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อุบัติเหตุทางอุตสาหกรรมและมลภาวะ ซึ่งภัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนเท่านั้น แต่ยังสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง

แผ่นดินไหว (Earthquake)

การเกิดแผ่นดินไหวในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๘ เวลา ๑๓.๒๐ น. ที่มา :

<https://www.thairath.co.th/news/local/๒๘๔๙๙๒>

แผ่นดินไหว เป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของพื้นดิน อันเนื่องมาจากการปลดปล่อยพลังงานเพื่อลดความเครียดที่สะสมไว้ภายในโลกออกมาเพื่อปรับสมดุลของเปลือกโลกให้คงที่ ปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถทำนายเวลา สถานที่ และความรุนแรงของแผ่นดินไหวที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตได้ ดังนั้นจึงควรศึกษา เรียนรู้เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการเกิดของแผ่นดินไหวที่แท้จริง เพื่อเป็นแนวทางในการลดความเสียหายที่เกิดขึ้น

ภัยพิบัติธรรมชาติที่นับว่ามีความรุนแรงมากที่สุด พยากรณ์ได้ยากที่สุด แม้จะลดภัยพิบัติได้บ้างแต่ก็ไม่มีทางป้องกันได้ในปัจจุบันก็คือ แผ่นดินไหว ความจริงปรากฏการณ์ แผ่นดินไหว มี ๒ แบบ คือแบบธรรมชาติ เช่น การไหวตัวของเปลือกโลก และจากแรงสะเทือนจากภูเขาไฟระเบิด และแบบไม่ธรรมชาติ คือ มนุษย์ทำขึ้น เช่น ระเบิดปรมาณู การกักน้ำในเขื่อน รถบรรทุกหนักกำลังวิ่ง การระเบิดจากเหมือง เป็นต้น

ในปัจจุบันทางด้านวิทยาศาสตร์เป็นที่ยอมรับว่า แผ่นดินไหว หมายถึง ปรากฏการณ์การไหวสะเทือนอย่างรุนแรงของพื้นผิวโลก ซึ่งเกิดจากการที่เปลือกโลกปรับตัวให้เข้าสู่สมดุล โดยการปลดปล่อยพลังงานที่สะสมไว้ให้ออกมาอย่างรวดเร็วในรูปคลื่นแผ่นดินไหว (seismic wave) หรือคลื่นไหวสะเทือนได้

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้เคยประสบแผ่นดินไหวมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับกันว่าประเทศไทยไม่ใช่ศูนย์กลางของการเกิดแผ่นดินไหวของภูมิภาคแถบนี้ แต่หลักฐานทางประวัติศาสตร์และหลักฐานจากเครื่องบันทึกแผ่นดินไหว (seismograph) อันเป็นหลักฐานขั้นพื้นฐานทำให้ทราบว่าได้เคยเกิดแผ่นดินไหวขนาดใหญ่และเล็กหลายครั้งแล้วในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดความจำเป็นในการศึกษาข้อมูลธรณีวิทยาเกี่ยวกับแผ่นดินไหว ซึ่งยังเป็นที่น่าสนใจและแพร่หลายน้อยมาก โดยเฉพาะในประเทศไทยในปัจจุบัน ดังนั้นการศึกษาเรื่องราวของแผ่นดินไหวจึงก่อให้เกิดความกระจำเกี่ยวกับการกำเนิดและตระหนักถึงภัยจากแผ่นดินไหวของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนโครงสร้างวิศวกรรมขนาดใหญ่ การใช้ประโยชน์ที่ดิน การวางผังเมือง และสภาพแวดล้อมได้ในอนาคต

สาเหตุ

สาเหตุการเกิดแผ่นดินไหวมีสาเหตุหลัก ๒ ประการ ดังนี้

๑. การเคลื่อนตัวของชั้นเปลือกโลก

ขนาดใหญ่และขนาดเล็กเกิดขึ้นในชั้นเปลือกโลก ซึ่งยังคงมีการเคลื่อนที่หรือเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แผ่นดินไหวจะเกิดขึ้นเมื่อพลังงานจากความเครียดที่สะสมบริเวณรอยเลื่อนมีมาก จึงเกิดการปรับสมดุลใหม่ แผ่นดินไหวที่มีความรุนแรงมากมักเกิดขึ้นในบริเวณการเคลื่อนที่ของเปลือกโลกเข้าหากัน

๒. การปะทุของภูเขาไฟอย่างรุนแรง

เช่น การปะทุของแก๊ส ไอน้ำ การไหลพุ่งของลาวาออกสู่ภายนอกของปล่องภูเขาไฟ หรือบริเวณรอยแยกของเปลือกโลก

ลักษณะการเกิด

ทฤษฎีกลไกการเกิดแผ่นดินไหวที่ยอมรับกันในปัจจุบันมี ๒ ทฤษฎี คือ

๑. ทฤษฎีว่าด้วยการขยายตัวของเปลือกโลก (Expansion of the Earth's Crust) เป็นแนวคิดที่อธิบายว่าเปลือกโลกมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลต่อการเกิดแผ่นดินไหว โดยหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแผ่นดินไหวคือ กระบวนการที่เปลือกโลกเกิดการคดโค้งหรือโก่งตัว และเมื่อแรงดึงหรือแรงอัดเกินขีดจำกัดของวัสดุในเปลือกโลก ก็จะมีการแตกหักและปลดปล่อยพลังงานออกมาในรูปของคลื่นแผ่นดินไหว

กระบวนการเกิดแผ่นดินไหวจากทฤษฎีนี้ มีลำดับขั้นดังนี้

๑. การสะสมของพลังงาน แผ่นเปลือกโลกมีการเคลื่อนตัวอยู่ตลอดเวลา และเมื่อแผ่นเปลือกโลกสองแผ่นเคลื่อนที่สวนทางกัน หรือมีการกดดันซึ่งกันและกัน จะทำให้เปลือกโลกในบริเวณรอยต่อเกิดการบิดงอ คดโค้งหรือโก่งตัว ซึ่งกระบวนการนี้จะสะสมพลังงานไว้ในหินใต้ดิน

๒. การแตกหักของหิน เมื่อพลังงานที่สะสมอยู่มีมากจนเกินขีดจำกัดของหินหรือวัสดุใต้พื้นผิวโลก วัสดุนั้นจะเกิดการ "ขาด" หรือ "แตกหัก" อย่างฉับพลัน คล้ายกับยางที่ถูกดึงจนขาด

๓. การปลดปล่อยพลังงาน พลังงานที่สะสมอยู่จะถูกปลดปล่อยออกมาในรูปของคลื่นไหวสะเทือน หรือคลื่นแผ่นดินไหว (Seismic Waves) ซึ่งแผ่กระจายออกจากจุดศูนย์กลางของการแตกหัก (hypocenter) ไปยังบริเวณโดยรอบ

๔. ผลกระทบที่ผิวโลก คลื่นแผ่นดินไหวเมื่อมาถึงผิวโลกจะทำให้พื้นดินสั่นไหว และนั่นคือสิ่งที่เรารู้จักกันว่าเป็น "แผ่นดินไหว"

๒. ทฤษฎีว่าด้วยการคืนตัวของวัตถุ (Elastic Rebound Theory) เป็นทฤษฎีสำคัญที่ใช้อธิบายสาเหตุของการเกิดแผ่นดินไหว โดยถูกเสนอครั้งแรกโดยนักธรณีฟิสิกส์ชาวอเมริกันชื่อ แฮร์รี เอฟ. รีด (Harry F. Reid) หลังจากเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ที่ซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. ๑๙๐๖

แนวคิดหลักของทฤษฎีนี้คือ เมื่อแผ่นเปลือกโลกสองแผ่นมีการเคลื่อนที่ แต่มีแรงเสียดทานกันทำให้ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้อย่างอิสระ พลังงานจะถูกสะสมไว้บริเวณรอยเลื่อน (fault) จนกระทั่งแรงที่สะสมมากเกินกว่าที่หินจะทนไหว หินจะเกิดการแตกหักและคืนตัวกลับสู่สภาพเดิมอย่างรวดเร็ว การคืนตัวนี้ทำให้เกิดการปลดปล่อยพลังงานในรูปของคลื่นแผ่นดินไหว

ขั้นตอนของกระบวนการคืนตัวของวัตถุ

๑. การเคลื่อนไหวของแผ่นเปลือกโลก แผ่นเปลือกโลกมีการเคลื่อนที่ตลอดเวลา แต่แรงเสียดทานตามแนวรอยเลื่อนจะทำให้บริเวณนั้น “ติดขัด” เคลื่อนไม่ได้

๒. การสะสมพลังงาน แรงที่เกิดจากการเคลื่อนที่ ยังคงสะสมอย่างต่อเนื่อง ทำให้หินบริเวณรอยเลื่อนเกิดการโก่งตัวหรือบิดเบี้ยว คล้ายกับยางยืดที่ถูกดึง

๓. การคืนตัว (Elastic Rebound) เมื่อแรงดึงสะสมมีมากจนหินไม่สามารถทนได้อีกต่อไป จะเกิดการแตกหัก และหินจะ “คืนตัว” กลับสู่สภาพที่สมดุล ส่งผลให้เกิดการปลดปล่อยพลังงานออกมาในรูปแบบของคลื่นแผ่นดินไหว

๔. ผลกระทบหลังแผ่นดินไหว บริเวณที่เกิดการคืนตัวอาจมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของแผ่นดิน เช่น รอยเลื่อนขยับ หรือพื้นผิวดินทรุดตัว/ยกตัวขึ้น

จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๖) พบว่า ประเทศไทยมีรอยเลื่อนมีพลังจำนวน ๔๕ รอยเลื่อน ได้แก่ รอยเลื่อนเชียงแสน แม่จัน แม่อิง มูลาว หนองเขียว เชียงดาว เมืองแหง แม่ฮ่องสอน ขุนยวม แม่ลาหลวง แม่สะเรียง พร้าวก ปงดอยหมอก วังเหนือ แม่จัต แม่ปิง ดอยปุย แม่ทา อมก๋อย เมืองปาน แม่ห้วยก แม่ทะ เกิน แม่วัง ท่าสี จาว แม่ติบสามเงา ผาแดง ดอยหลวง แม่ยม แม่กลอง แพร่ อุทัยธานี อุตรดิตถ์ น้ำปาด เขาดำ ท่าอุเทน ศรีสวัสดิ์ เจดีย์สามองค์ เขาราวเทียน ระนอง อ่าวลึก และคลองมะรุ่ย

ผลกระทบ

ผลกระทบจากการเกิดแผ่นดินไหว มีดังนี้

๑. เกิดความเสียหายต่อสิ่งปลูกสร้าง อาคาร บ้านเรือน สะพาน ถนน เขื่อน หรือโครงสร้างพื้นฐานอื่น อาจเกิดการพังถล่มหรือแตกร้าว

๒. ประชาชนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากอาคารถล่มหรือสิ่งของตกใส่

๓. พื้นดินยกตัว ทรุดตัว หรือแยกออกจากกัน เกิดรอยเลื่อนใหม่ หรือเปลี่ยนเส้นทางน้ำ

๔. เกิดคลื่นสึนามิ (Tsunami) ถ้าแผ่นดินไหวเกิดใต้ทะเลและมีความรุนแรงมาก

๕. เกิดไฟไหม้จากท่อน้ำแก๊สหรือสายไฟฟ้าขาด เกิดเพลิงไหม้

๖. ขาดแคลนสาธารณูปโภค น้ำประปา ไฟฟ้า หรือการสื่อสารอาจใช้งานไม่ได้ชั่วคราว

๗. ธุรกิจ โรงงานอุตสาหกรรม หยุดกระบวนการผลิต การคมนาคมทางบก ทางอากาศหยุดชะงัก ประชาชนตื่นตระหนก

๘. ประชาชนเกิดความเครียด หรือภาวะซึมเศร้า

๙. เกิดการอพยพและย้ายถิ่นออกจากพื้นที่เสี่ยงหรือที่พักอาศัยที่ถูกทำลาย

การจัดการภัย

ทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ และคณะ (๒๕๖๓) การจัดการภัยพิบัติ คือ กระบวนการที่ดำเนินการเพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยมีการแบ่งกระบวนการออกเป็น ๓ ระยะของช่วงเวลาการจัดการภัยพิบัติ ได้แก่ ระยะก่อนเกิดภัย ระยะขณะเกิดภัย ระยะหลังเกิดภัย โดยแต่ละช่วงเวลามีการปฏิบัติการตามวัตถุประสงค์ของช่วงเวลานั้น ๆ

ก่อนเกิดภัยพิบัติ

๑. ออกแบบและก่อสร้างอาคารบ้านเรือนให้ต้านทานแผ่นดินไหว
๒. ให้ความรู้และฝึกซ้อมแผนรับมือแผ่นดินไหว
๓. จัดเตรียมแผนเผชิญเหตุและสิ่งของจำเป็นสำหรับภาวะฉุกเฉิน
๔. ติดตามข่าวสารที่เชื่อถือได้
๕. สังเกตสัญญาณภัยพิบัติ เช่น พฤติกรรมแปลก ๆ ของสัตว์

ระหว่างเกิดภัยพิบัติ

๑. กรณีที่อยู่ในอาคาร ให้ระวังสิ่งของที่อยู่สูงตกใส่ศีรษะ และหลีกเลี่ยงการอยู่ใกล้หน้าต่างกระจก หรือสิ่งของที่อาจล้มทับ ถ้าการสั่นไหวรุนแรงให้หลบอยู่ใต้โต๊ะ ใต้เตียง
๒. ขณะเกิดเหตุห้ามใช้ลิฟต์
๓. กรณีที่อยู่นอกอาคาร ควรอยู่ห่างจากอาคารสูง กำแพง และเสาไฟฟ้า
๔. อพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย

หลังเกิดภัยพิบัติ

๑. การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย
๒. การประเมินความเสียหายและความปลอดภัยของอาคาร
๓. การฟื้นฟูระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน
๔. การให้ความช่วยเหลือด้านที่พัก อาหาร และการรักษาพยาบาล
๕. การจัดการด้านสุขอนามัยเพื่อป้องกันโรคระบาด

ส่วนที่ ๓

มาตรการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์

๑. การเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยธรรมชาติ มีแนวปฏิบัติดังนี้

- ๑) สำรวจข้อมูลความเสี่ยงที่เกิดจากภัยธรรมชาติตามบริบทโรงเรียน
- ๒) เตรียมแผนการรองรับเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติต่าง ๆ ล่วงหน้า เช่น
 - การให้ความรู้ ขณะเกิดเหตุจะต้องทำอะไร
 - การหลีกเลี่ยงและการเอาชีวิตรอดจากเหตุการณ์นั้น ๆ
- ๓) การฝึกซ้อมสถานการณ์จำลองการเกิดภัยธรรมชาติ

๒. แนวปฏิบัติด้านความปลอดภัย

แนวปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา ใช้แนวทางการปฏิบัติตามหลัก ๓ ป ได้แก่ การป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปราม โดยมีรายละเอียด แนวทางการปฏิบัติดังนี้

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ
ภัยธรรมชาติ	<u>การป้องกัน</u> ๑. สำรวจข้อมูลความเสี่ยงที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ๒. จัดทำแผนป้องกันภัยทางธรรมชาติ ๓. จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการป้องกันภัยธรรมชาติ ๔. ชักซ้อมการเผชิญเหตุภัยธรรมชาติ <u>การปลูกฝัง</u> ๑. สร้างความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากธรรมชาติรูปแบบต่าง ๆ ๒. จัดกิจกรรมฝึกทักษะการเผชิญปัญหาภัยธรรมชาติ ๓. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม <u>การปราบปราม</u> ๑. แต่งตั้งคณะทำงานให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน ที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์ ๒. ติดต่อสื่อสารเครือข่ายการมีส่วนร่วม เพื่อร่วมให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหา ๓. ประสานงานหน่วยงาน องค์กร เพื่อให้ความช่วยเหลือ เยียวยาและฟื้นฟูจิตใจ

๓. การฝึกอบรมเตรียมพร้อมรับมือแผ่นดินไหว

วัตถุประสงค์การฝึกอบรม

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจถึงอันตรายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์แผ่นดินไหว
๒. เพื่อฝึกทักษะการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเมื่อเกิดแผ่นดินไหว
๓. เพื่อให้นักเรียนสามารถอพยพออกจากอาคารได้อย่างเป็นระเบียบและปลอดภัย
๔. เพื่อลดความตื่นตระหนกและสร้างความมั่นใจให้นักเรียนเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน

บทบาทและขั้นตอนของการฝึกอบรม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ก่อนเกิดภัยพิบัติ

๑. กำหนดนโยบายและจัดทำแผนเผชิญเหตุแผ่นดินไหว
๒. ควบคุม กำกับ ติดตามให้เป็นไปตามแผนเผชิญเหตุของสถานศึกษา
๓. วางแผนการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุ
๔. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด

ระหว่างเกิดภัยพิบัติ

๑. เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์และอำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามแผนเผชิญเหตุ
๒. สื่อสารผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านช่องทางที่หลากหลาย

หลังเกิดภัยพิบัติ

๑. สั่งการให้มีการสำรวจความเสียหาย ดำเนินการช่วยเหลือเบื้องต้น และรายงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดโดยเร็ว
๒. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความมั่นใจและอำนวยความสะดวกแก่ครู นักเรียน และผู้ปกครอง
๓. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด

บทบาทของครู

ก่อนเกิดภัยพิบัติ

๑. ร่วมจัดทำแผนเผชิญเหตุแผ่นดินไหวกับผู้บริหาร
๒. ให้ความรู้ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน เรื่องแผ่นดินไหว
๓. ฝึกอบรมและฝึกฝนนักเรียนให้เกิดทักษะเผชิญเหตุแผ่นดินไหว
๔. เตรียมและตรวจสอบอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้พร้อมตามแผนเผชิญเหตุ
๕. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด

ระหว่างเกิดภัยพิบัติ

๑. ควบคุมนักเรียนให้เป็นไปตามแผนเผชิญเหตุ และเลือกใช้ทักษะจำเป็นในการเอาตัวรอดให้เหมาะสมกับสถานการณ์
๒. ตั้งสติและดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ๓.

หลังเกิดภัยพิบัติ

๑. ตรวจสอบตัวเองและคนข้างเคียงว่าได้รับบาดเจ็บหรือไม่ ให้ทำการปฐมพยาบาลขั้นต้นก่อน
๒. ตรวจสอบสายไฟ ท่อน้ำ ท่อแก๊ส ถ้าแก๊สรั่วให้ปิดวาล์วถึงแก๊ส ยกสะพานไฟ ห้ามจุดไม้ขีดไฟหรือก่อไฟจนกว่าจะมั่นใจว่าไม่มีแก๊สรั่ว (วิธีการตรวจสอบแก๊สรั่ว ให้ดมกลิ่นเท่านั้น ถ้าได้กลิ่นให้เปิดประตูหน้าต่างทุกบาน)
๓. นำนักเรียนออกจากบริเวณที่สายไฟขาด และวัสดุสายไฟพาดถึง
๔. ใช้โทรศัพท์เมื่อจำเป็น หรือวิทยุสื่อสารในการประสานงาน
๕. สำรองดูความเสียหายของท่อส้วมและท่อน้ำทิ้งก่อนใช้งาน
๖. นำนักเรียนออกจากบริเวณที่มีเสาไฟฟ้าแรงสูง เสาไฟที่มีสายไฟชำรุด และบริเวณที่มีสายไฟพาดผ่าน
๗. แจ้งนักเรียนให้ใช้โทรศัพท์เมื่อจำเป็น หรือเลือกใช้วิทยุสื่อสารในการประสานงาน
๘. สำรองดูความเสียหายของท่อส้วมและท่อน้ำทิ้งก่อนใช้งาน
๙. ไม่นำนักเรียนเข้าไปในเขตที่มีความเสียหายสูงหรืออาคารพังเสียหาย
๑๐. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด และไม่เผยแพร่ข่าวปลอม (Fake news)

บทบาทของนักเรียน

ก่อนเกิดภัยพิบัติ

๑. นักเรียนเรียนรู้เรื่องแผ่นดินไหวและการเอาตัวรอด เช่น ความรู้เบื้องต้นเรื่องแผ่นดินไหว ความรุนแรงและผลกระทบจากแผ่นดินไหว ทักษะเผชิญเหตุ และการเอาตัวรอดจากแผ่นดินไหว
๒. นักเรียนฝึกปฏิบัติเทคนิค “หมอบ ป้อง เกาะ”
 - หมอบลงใต้โต๊ะเรียน
 - ป้องศีรษะและลำคอด้วยมือทั้งสองข้าง
 - เกาะเฟอร์นิเจอร์ไว้แน่นคง
 - ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดความคล่องตัว
 - ฝึกทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับนักเรียน
 - ฝึกซ้อมตามแผนเผชิญเหตุของสถานศึกษา
 - ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด

แผ่นดินไหว

รับมืออย่างไร?

แผ่นดินไหว
เกิดจากการสั่นสะเทือนของพื้นดิน
ใต้ผิวโลกและการเคลื่อนตัวของ
แผ่นเปลือกโลกแบบฉับพลัน
ซึ่งความเสียหายของแผ่นดินไหว
ขึ้นอยู่กับขนาด และความรุนแรง
ของการสั่นสะเทือน

เตรียมพร้อมรับมือ ก่อนเกิดแผ่นดินไหว

ตรวจสอบบ้านเรือน
ให้มั่นคงแข็งแรง

ยึดเฟอร์นิเจอร์ที่ล้มได้
กับพื้นและผนังอย่างแน่นหนา

ติดตามข้อมูลที่เป็นประโยชน์
ต่อการป้องกันภัย

ไม่วางสิ่งของบนที่สูง
ป้องกันของตกทำให้ได้รับอันตราย

รู้แล้วรอด...ปลอดภัย
เมื่อเกิดแผ่นดินไหว

- 1 ยึดหลัก หมอบ ป้อง เกาะ
หลบในจุดที่มีโครงสร้างแข็งแรง
- 2 ไม่อยู่ใกล้บริเวณคาน เสา ประตู
หน้าต่าง และบริเวณที่ของตกหล่น
มาได้
- 3 ห้ามใช้ลิฟต์ในการอพยพ
ออกจากอาคาร
- 4 ออกจากชายฝั่งทะเล
เมื่อน้ำลดระดับอย่างรวดเร็ว

‘ป้องกันภัยเชิงรุก บรรเทาทุกภัยเมื่อเกิดภัย’

สายด่วนนิรภัย 1784 WWW.disaster.go.th ปก.กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

ปก.

กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กระทรวงมหาดไทย

ระหว่างเกิดภัยพิบัติ

๑. นักเรียนปฏิบัติตน ดังนี้:

• สถานการณ์ที่ ๑ กรณีอยู่โรงเรียน

(แนวปฏิบัติ: ให้อยู่ห่างจากหน้าต่าง คอมพิวเตอร์ พัดลมเพดาน หาดำบังโต๊ะ จักรเย็บผ้าไว้ให้แน่น หากคุณอยู่ในห้องโถง ให้ออกห่างจากหน้าต่าง และหากอยู่บนบันไดให้จับราวบันไดไว้เพื่อไม่ให้เสียการทรงตัวและล้ม เมื่อแผ่นดินไหวสงบ ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของครู)

• สถานการณ์ที่ ๒ กรณีอยู่ในบ้าน

(แนวปฏิบัติ: ให้นยืนหรือหมอบในบริเวณที่มีโครงสร้างแข็งแรง สามารถรับน้ำหนักได้มาก หรือหลบใต้โต๊ะ ใต้เตียง ระวังสิ่งของจากที่สูงตกใส่ ออกห่างจากประตู หน้าต่าง และกระจก)

• สถานการณ์ที่ ๓ กรณีอยู่ในอาคารสูง

(แนวปฏิบัติ: ให้ออกจากอาคารโดยเร็ว อย่าใช้ลิฟต์ ถ้าอยู่นอกอาคารให้อยู่ห่างจากอาคารสูง กำแพง เสาไฟฟ้า)

• สถานการณ์ที่ ๔ กรณีอยู่ในรถ

(แนวปฏิบัติ: ให้อยู่ตรงในที่นั่งที่ปลอดภัยจนกระทั่งแรงสั่นสะเทือนหยุด)

• สถานการณ์ที่ ๕ กรณีในห้องนอน

(แนวปฏิบัติ: ให้ป้องกันศีรษะของคุณด้วยหมอน ผ้านวม จากกระจกหน้าต่างแตก หรือไฟเพดานหล่น)

• สถานการณ์ที่ ๖ กรณีสถานีรถไฟ

(แนวปฏิบัติ: ให้ออกจากที่ใกล้ที่สุดเพื่อไม่ให้คุณตกจากชานชาลา หากมีผู้โดยสารจำนวนมาก ไม่สามารถไปจุดปลอดภัยได้ ให้ทุกคนหมอบลงกับพื้นและรองจนกว่าแผ่นดินไหวสงบ ในกรณีที่อยู่รถไฟใต้ดิน ผู้คนจำนวนมากจะตื่นตระหนก ขาดสติ เพื่อรีบขึ้นเหนือพื้นดิน ให้ตั้งสติและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สถานี)

• สถานการณ์ที่ ๗ กรณีอยู่ภายในรถไฟ

(แนวปฏิบัติ: รถไฟจะหยุดฉุกเฉินเมื่อมีแผ่นดินไหวรุนแรง คุณอาจเกิดการชนหรืออาจล้มลงได้ หากคุณนั่งอยู่ให้ใช้กระเป๋าป้องกันศีรษะ หากยืนอยู่ให้ป้องกันตัวเองด้วยการหมอบลงกับพื้น และให้คว้าราวจับหรือสายรัดให้แน่น แล้ววางเท้าลงบนพื้นให้มั่นคง เพื่อไม่ให้ล้ม ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง)

• สถานการณ์ที่ ๘ กรณีอยู่ศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้า

(แนวปฏิบัติ: ในขณะที่คุณเดินอยู่ในห้างสรรพสินค้า ให้ระวังศีรษะจากวัตถุหรือเศษซากที่อาจหล่นลงมา และระวังอาคารถล่ม ให้ไปยังสถานที่ปลอดภัย เช่น สวนสาธารณะ หรือพื้นที่เปิดโล่ง สิ่งที่น่ากลัวที่สุดในพื้นที่ที่มีผู้คนหนาแน่นคือความตื่นตระหนก ระวังอันตรายจากการล้มทับกัน)

• สถานการณ์ที่ ๙ กรณีเมื่อติดอยู่ในลิฟต์

(แนวปฏิบัติ: หากคุณติดอยู่ในลิฟต์ ให้ตั้งสติ ใจเย็น ๆ อย่าตกใจ และกดปุ่มฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือ แล้วกดลงชั้นที่ใกล้ที่สุด และออกจากลิฟต์ทันทีที่ประตูเปิดออก หรือตรวจสอบว่าลิฟต์เปิดตรงชั้นหรือไม่ ในกรณีที่ช่องลิฟต์เปิดไม่ตรงชั้น ไม่ควรปีนออกโดยเด็ดขาด)

• สถานการณ์ที่ ๑๐ กรณีติดอยู่ในซากปรักหักพัง หรือตู้หนังสือทับ

(แนวปฏิบัติ: หากคุณติดอยู่ในห้องหรือขยับตัวไม่ได้ อย่าตะโกนเพราะอาจทำให้คุณหมดแรงและเป็นอันตรายต่อชีวิตได้ ให้ใช้วิธีส่งเสียงดังด้วยการเป่านกหวีด หรืออาจใช้ของแข็งทุบตู้ ประตู ผนัง เพื่อส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือให้คนอื่นรับรู้ว่าคุณติดอยู่ในนั้น)

๒. ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยคนอื่น ๆ

๓. รับฟังการสื่อสารจากสถานศึกษาและไม่ตื่นตระหนก

หลังเกิดภัยพิบัติ

นักเรียนปฏิบัติตนหลังเกิดแผ่นดินไหว ดังนี้:

๑. ตรวจสอบตัวเองและคนข้างเคียงว่าได้รับบาดเจ็บหรือไม่ หากได้รับบาดเจ็บให้ช่วยกันทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อน
๒. ตรวจสอบสายไฟ ท่อน้ำ ท่อแก๊ส ถ้าแก๊สรั่วให้ปิดวาล์วถังแก๊ส ยกสะพานไฟ ห้ามจุดไม้ขีดไฟหรือก่อไฟจนกว่าจะมั่นใจว่าไม่มีแก๊สรั่ว
๓. ออกจากบริเวณที่มีเสาไฟฟ้าแรงสูง เสาไฟที่มีสายไฟชำรุด และบริเวณที่มีสายไฟพาดผ่าน
๔. ใช้โทรศัพท์เมื่อจำเป็น หรือเลือกใช้วิทยุสื่อสารในการประสานงาน
๕. สำรวจดูความเสียหายของท่อส้วมและท่อน้ำทิ้งก่อนใช้งาน
๖. ไม่เข้าไปในบริเวณที่มีความเสียหายสูงหรืออาคารพังเสียหาย
๗. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด และไม่เผยแพร่ข่าวปลอม (Fake news)
๘. นักเรียนร่วมให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามที่ได้รับการฝึกอบรม

บทบาทของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ก่อนเกิดภัยพิบัติ

๑. รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติเรื่องแผ่นดินไหวและแผนเผชิญเหตุแผ่นดินไหวของสถานศึกษา
๒. ร่วมฝึกซ้อมตามแผนเผชิญเหตุ
๓. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด

ระหว่างเกิดภัยพิบัติ

๑. รับฟังการสื่อสารจากสถานศึกษาและไม่ตื่นตระหนก

หลังเกิดภัยพิบัติ

๑. ติดต่อรับนักเรียนตามมาตรการที่สถานศึกษากำหนด
๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความช่วยเหลือ
๓. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด

ส่วนที่ ๔

แนวปฏิบัติเมื่อเผชิญกับสถานการณ์

การเผชิญเหตุแผ่นดินไหว และการบริหารความปลอดภัยตามมาตรการป้องกันดังนี้

ความปลอดภัย	นักเรียน	ครู	สถานศึกษา
ภัยธรรมชาติ	- ใช้สติ ควบคุมอารมณ์ - แจ้งครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา หรือครูในโรงเรียน - นำเสนอข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง	- ครูนำนักเรียนออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยไปยังจุดรวมพลหรือสถานที่ปลอดภัยอื่น - ครูดูแลนักเรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจเป็นการเบื้องต้น เช่น ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กำลังใจ - ครูรวบรวมข้อมูลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงตามสถานการณ์ - รายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต้นสังกัด และแจ้งผู้ปกครอง	- ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากระบบเตือนภัย เช่น กล้องวงจรปิด - มีบุคลากรและเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่พร้อมรับสถานการณ์พร้อมมีจุดรวมพล - คณะทำงานเคลื่อนที่เร็ว (Roving Team) เข้าระงับเหตุให้ทันเหตุการณ์ - เครือข่ายการมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์ เช่น สถานพยาบาลหรือหน่วยกู้ภัย - ส่งต่อผู้ประสบเหตุเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพให้ได้รับการช่วยเหลือ รักษา พ้นฟู เยียวยาเบื้องต้น - วิเคราะห์แนวโน้มการเกิดภัยซ้ำโดยทบทวนมาตรการ ๓ ป

แนวปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหวของโรงเรียนบ้านหนองไค้

ระหว่างเกิดภัยพิบัติ

ผู้บริหารสถานศึกษา

๑. เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์และอำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามแผนเผชิญเหตุ
๒. สื่อสารผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านช่องทางที่หลากหลาย

ครู

๑. ควบคุมนักเรียนให้เป็นไปตามแผนเผชิญเหตุ และเลือกใช้ทักษะจำเป็นในการเอาตัวรอดให้เหมาะสมกับสถานการณ์
๒. ตั้งสติและดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักเรียน

๑. นักเรียนปฏิบัติตน ดังนี้:

• สถานการณ์ที่ ๑ กรณีอยู่ในโรงเรียน

(แนวปฏิบัติ: ให้อยู่ห่างจากหน้าต่าง คอมพิวเตอร์ พัดลมเพดาน หาดำบังใต้โต๊ะ จักรเย็บผ้าไว้ให้แน่น หากคุณอยู่ในห้องโถงให้ออกห่างจากหน้าต่าง และหากอยู่บนบันไดให้จับราวบันไดไว้เพื่อไม่ให้เสียการทรงตัวและล้ม เมื่อแผ่นดินไหวสงบ ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของครู)

• สถานการณ์ที่ ๒ กรณีอยู่ในบ้าน

(แนวปฏิบัติ: ให้ยืนหรือหมอบในบริเวณที่มีโครงสร้างแข็งแรง สามารถรับน้ำหนักได้มาก หรือหลบใต้โต๊ะ ใต้เตียง ระวังสิ่งของจากที่สูงตกใส่ ออกห่างจากประตู หน้าต่าง และกระจก)

• สถานการณ์ที่ ๓ กรณีอยู่ในอาคารสูง

(แนวปฏิบัติ: ให้ออกจากอาคารโดยเร็ว อย่าใช้ลิฟต์ ถ้าอยู่นอกอาคารให้อยู่ห่างจากอาคารสูง กำแพง เสาไฟฟ้า)

• สถานการณ์ที่ ๔ กรณีอยู่ในรถ

(แนวปฏิบัติ: ให้หยุดรถในที่ที่ปลอดภัยจนกระทั่งแรงสั่นสะเทือนหยุด)

• สถานการณ์ที่ ๕ กรณีในห้องนอน

(แนวปฏิบัติ: ให้ป้องกันศีรษะของคุณด้วยหมอน ผ้านวม จากกระจกหน้าต่างแตก หรือไฟเพดานหล่น)

• สถานการณ์ที่ ๖ กรณีสถานีรถไฟ

(แนวปฏิบัติ: ให้หาที่เกาะที่ใกล้ที่สุดเพื่อไม่ให้คุณตกจากชานชาลา หากมีผู้โดยสารจำนวนมากไม่สามารถไปจุดปลอดภัยได้ ให้ทุกคนหมอบลงกับพื้นและรองจนกว่าแผ่นดินไหวสงบ ในกรณีที่อยู่รถไฟใต้ดิน ผู้คนจำนวนมากจะตื่นตระหนก ขาดสติ เพื่อรีบขึ้นเหนือพื้นดิน ให้ตั้งสติและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สถานี)

• สถานการณ์ที่ ๗ กรณีอยู่ภายในรถไฟ

(แนวปฏิบัติ: รถไฟจะหยุดฉุกเฉินเมื่อมีแผ่นดินไหวรุนแรง คุณอาจเกิดการชนหรืออาจล้มลงได้ หากคุณนั่งอยู่ให้ใช้กระเป๋าป้องกันศีรษะ หากยืนอยู่ให้ป้องกันตัวเองด้วยการหมอบลงกับพื้น และให้คว่ำ

ราวจับหรือสายรัดให้แน่น แล้ววางเท้าลงบนพื้นให้มั่นคง เพื่อไม่ให้ลื่น ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง)

• สถานการณ์ที่ ๘ กรณีอยู่ศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้า

(แนวปฏิบัติ: ในขณะที่คุณเดินอยู่ในห้างสรรพสินค้า ให้ระวังศีรษะจากวัตถุหรือเศษซากที่อาจหล่นลงมา และระวังอาคารถล่ม ให้ไปยังสถานที่ปลอดภัย เช่น สวนสาธารณะ หรือพื้นที่เปิดโล่ง สิ่งที่น่ากลัวที่สุดในพื้นที่ที่มีผู้คนหนาแน่นคือความตื่นตระหนก ให้ระวังอันตรายจากการล้นทับกัน)

• สถานการณ์ที่ ๙ กรณีเมื่อติดอยู่ในลิฟต์

(แนวปฏิบัติ: หากคุณติดอยู่ในลิฟต์ ให้ตั้งสติ ใจเย็น ๆ อย่าตกใจ และกดปุ่มฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือ แล้วกดลงชั้นที่ใกล้ที่สุด และออกจากลิฟต์ทันทีที่ประตูเปิดออก หรือตรวจสอบว่าลิฟต์เปิดตรงชั้นหรือไม่ ในกรณีที่ช่องลิฟต์เปิดไม่ตรงชั้น ไม่ควรปีนออกโดยเด็ดขาด)

• สถานการณ์ที่ ๑๐ กรณีติดอยู่ในซากปรักหักพัง หรือตู้หนังสือทับ

(แนวปฏิบัติ: หากคุณติดอยู่ในห้องหรือขยับตัวไม่ได้ อย่าตะโกนเพราะอาจทำให้คุณหมดแรงและเป็นอันตรายต่อชีวิตได้ ให้ใช้วิธีส่งเสียงดังด้วยการเป่านกหวีด หรืออาจใช้ของแข็งทุบตู้ ประตู ผนัง เพื่อส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือให้คนอื่นรับรู้ว่าคุณติดอยู่ในนั้น)

๒. ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยคนอื่น ๆ

๓. รับฟังการสื่อสารจากสถานศึกษาและไม่ตื่นตระหนก

ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- รับฟังการสื่อสารจากสถานศึกษาและไม่ตื่นตระหนก

วิธีเอาตัวรอด แผ่นดินไหว

สติ

1. ตั้งสติอย่าตื่นตระหนก

เมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหว ควรตั้งสติให้มั่น พยายามควบคุมสติ อย่าตื่นตกใจ

2. ปฏิบัติตามหลัก "หมอบ ป้อง เกาะ"

หมอบ : หมอบลงกับพื้นหรือใต้โต๊ะที่มีโครงสร้างแข็งแรง
ป้อง : ใช้มือหรือแขนป้องกันศีรษะและลำตัว
เกาะ : เกาะที่กำบังไว้ให้แน่นจนกว่าแรงสั่นจะสงบ

3. ข้อห้ามปฏิบัติ

- อย่าวิ่งหนีและวิ่งเข้าวิ่งออกไปมา
- อย่าจุดเทียน ไม่ขีดไฟ เพราะอาจมีแก๊สรั่วซึมอยู่แถวนั้น อาจก่อให้เกิดระเบิดและไฟไหม้ได้
- อย่าใช้ลิฟท์ ให้ใช้บันไดหนีไฟ
- อย่าอยู่ใกล้หน้าต่าง ระเบียง หรือตู้สูง เพราะอาจเสี่ยงต่อการบาดเจ็บได้

กรณีไม่มีที่กำบัง

ให้หมอบราบกับพื้น หรือก้มต่ำ โดยใช้แขนหรือมือกำบังศีรษะและลำคอ เพื่อป้องกันสิ่งของตกกระแทก

กรณีอยู่นอกอาคาร

- ให้หลีกเลี่ยงสิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่ เช่น เสาไฟฟ้าหรือป้ายโฆษณา
- หยุดขับรถทันทีเมื่อเกิดแผ่นดินไหว ให้มานั่งหรือนอนข้างๆรถจนกว่าการสั่นจะหยุดลง

เมื่อแผ่นดินไหวสงบ

ค่อยออกจากอาคาร ไปจุดรวมพล เพื่อป้องกันสิ่งของหล่นทับ แม้การสั่นจะหยุดลง แต่ควรระวัง After Shock ไว้ด้วย

โรงเรียนบ้านหนองไค้
053-339812

ภาพแสดง : วิธีการปฏิบัติเมื่อเผชิญเหตุแผ่นดินไหวของโรงเรียนบ้านหนองไค้

แผนผังแสดงเส้นทางหลบหนี จากเหตุแผ่นดินไหว

โรงเรียนบ้านหนองไค้ สพป.ชม.1

อาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้าง

- 1 อาคารอำนวยการ
- 2 อาคารคุณแม่สมศรีวังทองคำ
- 3 อาคารวิทยบูรณาการ ICT
- 4 อาคารหนองไค้ 80 ปี
- 5 อาคาร 84 ปี สิริอักษร
- 6 อาคารห้องศิลปศึกษา
- 7 อาคารห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ
- 8 อาคาร ร้านน้ำ BNK Cafe'
- 9 โรงอาหาร คุณแม่สมศรีวังทองคำ
- 10 บ้านพักครู
- 11 ห้องน้ำ อาคารอำนวยการ
- 12 ห้องน้ำ อาคารวิทยบูรณาการ ICT
- 13 ห้องน้ำ อาคารคุณแม่สมศรี
- 14 โรงจอดรถ
- 15 โรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่
- 16 โรงเรือนเพาะปลูก
- 17 โรงเรือนเพาะชำ

ข้อมูล ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2568

ภาพแสดง : แผนผังเส้นทางอพยพไปยังจุดรวมพลของโรงเรียนบ้านหนองไค้

หลังเกิดภัยพิบัติ

ผู้บริหารสถานศึกษา

๑. สั่งการให้มีการสำรวจความเสียหาย ดำเนินการช่วยเหลือเบื้องต้น และรายงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดโดยเร็ว
๒. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความมั่นใจและอำนวยความสะดวกแก่ครู นักเรียน และผู้ปกครอง
๓. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด

ครู

๑. ตรวจสอบตัวเองและคนข้างเคียงว่าได้รับบาดเจ็บหรือไม่ ให้ทำการปฐมพยาบาลขั้นต้นก่อน
๒. ตรวจสอบสายไฟ ท่อน้ำ ท่อแก๊ส ถ้าแก๊สรั่วให้ปิดวาล์วถึงแก๊ส ยกสะพานไฟ ห้ามจุดไม้ขีดไฟหรือก่อไฟจนกว่าจะมั่นใจว่าไม่มีแก๊สรั่ว (วิธีการตรวจสอบแก๊สรั่ว ให้ดมกลิ่นเท่านั้น ถ้าได้กลิ่นให้เปิดประตูหน้าต่างทุกบาน)
๓. นำนักเรียนออกจากบริเวณที่สายไฟขาด และวัสดุสายไฟพาดถึง
๔. ใช้โทรศัพท์เมื่อจำเป็น หรือวิเทศสื่อสารในการประสานงาน
๕. สำรวจดูความเสียหายของท่อส้วมและท่อน้ำทิ้งก่อนใช้งาน
๖. นำนักเรียนออกจากบริเวณที่มีเสาไฟฟ้าแรงสูง เสาไฟที่มีสายไฟชำรุด และบริเวณที่มีสายไฟพาดผ่าน
๗. แจ้งนักเรียนให้ใช้โทรศัพท์เมื่อจำเป็น หรือเลือกใช้วิเทศสื่อสารในการประสานงาน
๘. สำรวจดูความเสียหายของท่อส้วมและท่อน้ำทิ้งก่อนใช้งาน
๙. ไม่นำนักเรียนเข้าไปในเขตที่มีความเสียหายสูงหรืออาคารพังเสียหาย
๑๐. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด และไม่เผยแพร่ข่าวปลอม (Fake news)

นักเรียน

๑. ตรวจสอบตัวเองและคนข้างเคียงว่าได้รับบาดเจ็บหรือไม่ หากได้รับบาดเจ็บให้ช่วยกันทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อน
๒. ตรวจสอบสายไฟ ท่อน้ำ ท่อแก๊ส ถ้าแก๊สรั่วให้ปิดวาล์วถึงแก๊ส ยกสะพานไฟ ห้ามจุดไม้ขีดไฟหรือก่อไฟจนกว่าจะมั่นใจว่าไม่มีแก๊สรั่ว
๓. ออกจากบริเวณที่มีเสาไฟฟ้าแรงสูง เสาไฟที่มีสายไฟชำรุด และบริเวณที่มีสายไฟพาดผ่าน
๔. ใช้โทรศัพท์เมื่อจำเป็น หรือเลือกใช้วิเทศสื่อสารในการประสานงาน
๕. สำรวจดูความเสียหายของท่อส้วมและท่อน้ำทิ้งก่อนใช้งาน
๖. ไม่เข้าไปในบริเวณที่มีความเสียหายสูงหรืออาคารพังเสียหาย
๗. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด และไม่เผยแพร่ข่าวปลอม (Fake news)
๘. นักเรียนร่วมให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามที่ได้รับการฝึกอบรม

ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. ติดต่อรับนักเรียนตามมาตรการที่สถานศึกษากำหนด
๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความช่วยเหลือ
๓. ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด

ส่วนที่ ๕

บทบาทของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้สถานศึกษามีแนวทางดำเนินงานด้านความปลอดภัย จึงกำหนดบทบาทของบุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนตั้งแต่การวางแผน การกำหนดนโยบายสถานศึกษา การเตรียมความพร้อมการเปิดเรียน การส่งเสริมครูในการออกแบบการจัดการเรียน การสอนการกำกับ ติดตามช่วยเหลือ การประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การแก้ไขปัญหา การประเมินสถานการณ์ การรายงาน ตลอดจนร่วมมือกับครูและบุคลากร ผู้ปกครองนักเรียน ให้การตรวจสอบสถานการณ์ด้านความปลอดภัย เพื่อความปลอดภัยของนักเรียน โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีดังนี้

- ๑) จัดให้มีการประชุมหารือร่วมกันของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน และมีมติให้ความเห็นชอบร่วมกันในการจัดพื้นที่ และรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
- ๒) ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัย
- ๓) แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการควบคุมดูแลและป้องกันด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาประกอบด้วย นักเรียน ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ท้องถิ่น ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง
- ๔) ประเมินความพร้อมด้านความปลอดภัย
- ๕) ทบทวน ปรับปรุง ซักซ้อมปฏิบัติตามแผนเผชิญเหตุของสถานศึกษา
- ๖) จัดให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์แนวด้านความปลอดภัย
- ๗) ควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และรายงานผลการดำเนินงาน ตามมาตรการภายในโรงเรียนอย่างเคร่งครัด และต่อเนื่อง
- ๘) เยี่ยมบ้าน สร้างขวัญกำลังใจนักเรียน

๒. บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น มีหน้าที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ักเรียนด้านความปลอดภัย บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีดังนี้

- ๑) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภูมิทัศน์ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องน้ำ โรงอาหาร สนามเด็กเล่น และบริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียน ให้มีความปลอดภัย
- ๒) จัดทำแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาที่หลากหลาย
- ๓) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยบูรณาการเนื้อหาความปลอดภัยให้กับนักเรียน
- ๔) กำหนดรูปแบบการสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจ ให้คำแนะนำในการป้องกันตนเองและลดความเสี่ยงจากภัยต่างๆ โดยประชาสัมพันธ์ผ่าน ๓ ช่องทาง ประกอบด้วย
 - ๔.๑) On Ground ได้แก่ การจัดป้าย นิทรรศการ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมรณรงค์ในวันสำคัญต่าง ๆ
 - ๔.๒) Online ได้แก่ การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ทางสื่อสังคมออนไลน์ใน รูปแบบต่าง ๆ เช่น Facebook, Line เป็นต้น

๔.๓ On-Air ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ ผ่านระบบเสียงตามสาย ทั้งในสถานศึกษา และชุมชน

๕) การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

๕.๑) คัดกรองนักเรียนแยกเป็น ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

๕.๒) เก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคลด้วยเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน การสอบถาม การสัมภาษณ์ เป็นต้น

๕.๓) จัดกิจกรรมสำหรับเด็กกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

- กลุ่มปกติ จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามปกติ
- กลุ่มเสี่ยง จัดกิจกรรมป้องกันปัญหา
- กลุ่มมีปัญหา จัดกิจกรรมแก้ปัญหา และระบบส่งต่อ

๕.๔) สรุป รายงานผลการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๓. บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน

ผู้ปกครองนักเรียนเป็นบุคคลที่มีสำคัญยิ่ง มีหน้าที่ต้องดูแลเอาใจใส่นักเรียนและตนเองในด้านความปลอดภัย ต้องให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับมาตรการการดูแลนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนจึงมีบทบาทสำคัญร่วมกับครูเพื่อช่วยนักเรียนทั้งในเรื่องการเรียนรู้ และการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน ติดตามข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัยของนักเรียน และสร้างความรู้ความเข้าใจของคำแนะนำในการป้องกันตนเอง จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

๔. บทบาทของนักเรียน

นักเรียนเป็นหัวใจสำคัญที่ต้องได้รับความคุ้มครอง ดูแลในเรื่องความปลอดภัย บทบาทของนักเรียน ควรปฏิบัติตามมาตรการด้านความปลอดภัย ติดตามข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ สร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตนเอง และลดความเสี่ยงอันตรายจากภัยต่างๆ จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ประเมินความเสี่ยงของตนเองในด้านความปลอดภัย ขอคำปรึกษาจากครูผู้สอนเมื่อพบปัญหาเกี่ยวกับการเรียน หรือพบความผิดปกติที่อาจเสี่ยงต่ออันตราย โดยทันที

ส่วนที่ ๖

การติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๘ ที่กำหนดไว้ เพื่อติดตาม ดูแลช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหา รับทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะ

โรงเรียนบ้านหนองไค้ได้ดำเนินการตามแนวทางการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติในปีการศึกษา ๒๕๖๘ โดยให้มีการติดตามและประเมินผลดังนี้

องค์ประกอบ	วิธีการกำกับติดตาม	เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับติดตาม
๑. การให้ความรู้เบื้องต้นที่ควรรู้ ๒. มาตรการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ ๓. แนวปฏิบัติเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ ๔. บทบาทของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑. ประเมินผลการปฏิบัติงาน ๒. ประเมินความพึงพอใจ ๓. รายงานผลการดำเนินงาน	๑. แบบประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติของโรงเรียนบ้านหนองไค้ ในการเตรียมความพร้อมและเผชิญเหตุแผ่นดินไหวและภัยพิบัติในสถานศึกษา ๒. แบบประเมินความพึงพอใจผลการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติของโรงเรียนบ้านหนองไค้ ในการเตรียมความพร้อมและเผชิญเหตุแผ่นดินไหวและภัยพิบัติในสถานศึกษา ๓. รูปเล่มรายงานผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

๑. สื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในเรื่องการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติและความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา

๒. กำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรการ และแนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และบริบทของสถานศึกษา

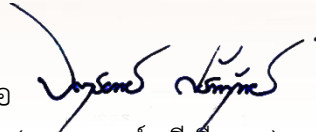
๓. จัดให้มีระบบการรายงานและการนำเสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเพื่อสร้างการรับรู้ที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ทันท่วงทีสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ความคิดเห็น

โรงเรียนบ้านหนองไค้ได้จัดทำแผนเผชิญเหตุแผ่นดินไหวและภัยพิบัติในสถานศึกษา ฉบับนี้ขึ้นเป็นกรณีพิเศษเพื่อรองรับใน ปีการศึกษา ๒๕๖๘ ที่ สำหรับใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของคณะครูและบุคลากรในโรงเรียน โดยได้กำหนดมาตรการในด้านต่างๆให้สอดคล้องกับนโยบายด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการ

ในการนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไค้ จึงขอเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพิจารณาอนุมัติการจัดทำแผนฉบับนี้ ดังรายละเอียดที่แนบเพื่อให้โรงเรียนดำเนินการจัดการศึกษาอย่างปลอดภัย

ลงชื่อ

(นายจตุรงค์ ศรีเมืองมา)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไค้

ความเห็นของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองไค้

มีมติให้โรงเรียนดำเนินการตามแผนเผชิญเหตุแผ่นดินไหวและภัยพิบัติในสถานศึกษา ที่นำเสนอมาได้

(ลงชื่อ)

(นายวิศพล กาวีอิน)

ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนบ้านหนองไค้

ภาคผนวก

คำสั่งโรงเรียนบ้านหนองไค้

ที่ ๓๕ / ๒๕๖๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยโรงเรียนบ้านหนองไค้

เพื่อให้การบริหารความปลอดภัยของโรงเรียนบ้านหนองไค้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มี ประสิทธิภาพ ในการให้บริการและการแก้ไขปัญหา บรรลุวัตถุประสงค์ ตามนโยบายความปลอดภัยในการ เสริมสร้างความปลอดภัยให้นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ โรงเรียนบ้านหนองไค้ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยโรงเรียนบ้านหนองไค้ ประกอบด้วย

๑. ที่ปรึกษา

๑.๑ นายวิศพล	กาวิอิน	ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
๑.๒ นายสันติชัย	บุญตันดี	กรรมการสถานศึกษา
๑.๓ นายประชัน	ญีนาง	กรรมการสถานศึกษา

มีหน้าที่ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน

๒. คณะกรรมการ

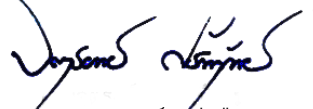
๒.๑ นายจตุรงค์	ศรีเมืองมา	ประธานกรรมการ
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไค้		
๒.๒ นายธนากร	จันทพันธ์	รองประธานกรรมการ
รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไค้		
๒.๓ นายอิทธิพันธ์	กันทอน	กรรมการ
ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านหนองไค้		
ปฏิบัติหน้าที่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนด้านบริหารงานทั่วไป		
๒.๔ นางสาวจุฑามาศ	ชาติตุ่น	กรรมการ
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองไค้		
ปฏิบัติหน้าที่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนด้านบริหารงานบุคคล		
๒.๕ นายอนุรักษ	สิงห์น้อย	กรรมการ
ครู โรงเรียนบ้านหนองไค้		
ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้างานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์		
นักเรียน / โรงเรียนคุณธรรม		

- ๒.๖ นางสาวกมลวรรณ ธุระการ กรรมการ
 ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองไค้
 ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้างานอนามัยนักเรียน
- ๒.๗ นางสาวศิรินันท์ ชัยผล กรรมการ
 ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านหนองไค้
 ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและงานแนะแนว
- ๒.๘ นางสาวอัจฉรา วงศ์คำแดง กรรมการและเลขานุการ
 ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองไค้
 ปฏิบัติหน้าที่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนด้านบริหารงานกิจการนักเรียน หัวหน้างานกิจการ
 นักเรียน งานปกครองและส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียน งานป้องกันยาเสพติด โครงการโรงเรียนสี
 ขาว

มีหน้าที่ เสริมสร้างความปลอดภัย จัดให้มีรูปแบบ หรือกระบวนการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เกิด
 การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีความสุขและได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จัดให้
 มีกิจกรรมเสริมสร้างทักษะให้นักเรียนมีความสามารถในการดูแลตนเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ ท่ามกลาง
 สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘

(นายจตุรงค์ ศรีเมืองมา)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไค้

โรงเรียนบ้านหนองไค้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนบ้านหนองไค้
Bannongkong School